

NARAVOSLOVJE IN TEHNIKA

Biotska raznovrstnost: Zadnji klici k ohranjanju narave

TOREK, 7. MAJ | 11:19

DELI

Ljubljana, 7. maja - V ponedeljek objavljeno poročilo IPBES na temo biotske raznovrstnosti strokovnjakinje s tega področja Marjane Hönigsfeld Adamič nikakor ne preseneča. "Tokratni resen poziv k streznitvi ni prvi in verjetno tudi ne zadnji. Še je čas, svarijo strokovnjaki. Toda skrajni čas," je poudarila.

Biologi že desetletja opozarjajo na nujnost sprememb v človeški družbi in v odnosu do narave, če želimo ohraniti vsaj nekaj od tisoče vrst živali in rastlin, ki smo jih nedvomno ljudje pripeljali na rob izumrtja, je za STA poročilo IPBES komentirala vodja Inštituta za ohranjanje naravne dediščine Lutra Hönigsfeld Adamič. "Tokrat to potrjujejo konkretne raziskave zadnjih treh let, ki jih je opravilo 145 strokovnjakov iz 50 držav in še nadaljnjih 310 raziskovalcev," je spomnila.

Poročilo Medvladne platforme za znanstveno politiko o biotski raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah (IPBES) ugotavlja, da okrog milijonu živalskih in rastlinskih vrst grozi izumrtje. Nekatere so že tik pred tem, nekatere bodo izumrle, preden jih bomo sploh utegnili sploh spoznati.

"To je več kot kdajkoli v zgodovini človeštva," je opozorila sogovornica. Množična izumiranja vrst in celih skupin rastlin in živali so res nastopila večkrat v razvoju življenja na planetu, toda takrat je šlo za naravne sile v nastajanju in razvoju zemeljskega površja, ki se jim ni bilo mogoče izogniti.

"Naravni pritiski, zaradi katerih izumirajo vrste, še trajajo, toda delujejo sorazmerno počasi in vrste se jim, če je njihov genski sklad dovolj raznolik, lahko prilagajajo. Tako nastajajo tudi nove vrste oz. nižje taksonomske kategorije," je pojasnila. "Človek pa je v sorazmerno kratkem veku povzročil tako opustošenje med vrstami na planetu, da je primerljivo z naravno katastrofo planetarnih razsežnosti."

Poročilo ugotavlja, da je povprečna pogostost naravnih vrst v večini kopenskih habitatov upadla za vsaj 20 odstotkov, največ po letu 1900. Ogroženih je več kot 40 odstotkov dvoživk, skoraj 33 odstotkov koral na koralnih grebenih in več kot tretjina morskih sesalcev. Na področju žuželk stanje ni tako jasno, ocenjujejo, da je ogrožena desetina vrst. Od 16. stoletja je izumrlo vsaj 680 vrst vretenčarjev, več kot devet odstotkov domačih pasem sesalcev je izumrlo do leta 2016, vsaj tisoč pasmam pa to še grozi. "Za vse te izgube je nedvomno kriv človek," je dejala Hönigsfeld Adamičeva.

Opozorila je, da je bilo v preteklosti slišati tudi že višje številke, stanje v poročilu pa je verjetno še podcenjeno, kar bi lahko bila posledica zakasnitve ugotovljenih dejstev za resničnostjo.

"Najresnejše grožnje življenju na Zemlji so spremembe v rabi zemlje in morja, neposredno izkoriščanje organizmov, podnebne spremembe, onesnaževanje in invazivne tujerodne vrste. Med ključnimi posrednimi dejavniki, ki vodijo k ogrožanju biodiverzitete in narave, je naraščanje človeške populacije in porabe na prebivalca, je bilo tokrat povedano naravnost," je spomnila.

Doslej pozivi k spremembam niso uspeli zaustaviti upadanja biodiverzitete, pri čemer se čas za ukrepanje izteka. "Številke, ko preštavamo vrste in ugotavljamo velikost populacij, nezadržno padajo. Če bo za zaustavitev upadanja biotske pestrosti potrebno stoletje, bo prepozno," je posvarila biologinja.

Za zdržen način življenja je potrebno spremeniti ekonomska, socialna, politična in tehnološka načela in ravnanja, doslej že večkrat slišana opozorila strokovnjakov povzema poročilo IPBES. "Prav tisti, ki bi morali največ narediti za te spremembe, se tem najbolj upirajo. Še je čas ... toda skrajni čas," je povzela.

Preplet življenja na Zemlji se krči, upada in postaja vse bolj krhek. Ljudje kot dominantna vrsta na planetu smo izrabili naravne vire do skrajnosti, izropali morja in oceane ter z vseobsegajočo plastiko ogrozili še preostanek življenja v njih. Več kot tretjina svetovnega kopnega in skoraj tri četrtine sladkovodni virov je namenjenih pridelavi pridelkov ali živinoreji. "Vse številke samo še naraščajo. Do kdaj in do kod?" se sprašuje sogovornica.

"Dokler bo iz pipe pritekla pitna voda, dokler bomo lahko iz gozda pripeljali kurjavo in na tržnicah ter v megalomanskih trgovskih centrih kupili vse, kar potrebujemo in še več tistega, česar ne, ne bo sprememb. In predvsem jih ne bo, dokler si bo politika kupovala glasove volivcev z všečnimi potezami kratkega dosega, ki so daleč od razvoja, temelječega na skladnosti z naravo in njenimi zmožnostmi," je opozorila.

Ob tem je pristavila še, da v nobenem političnem programu na prvem mestu ni ohranjanja narave, varstva okolja in skrbi za izumirajoče vrste. "Ne, tudi v zadnjih točkah programa teh ciljev ni bilo. Ne še," je bila kritična.